

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

Стамболово-Кърджали 54

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

**Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 година
Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони**

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА „СТАМБОЛОВО – КЪРДЖАЛИ 54“

У С Л О В И Я

**ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ С ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ
КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ
НА МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА „СТАМБОЛОВО – КЪРДЖАЛИ 54“
ПО ПОДМЯРКА 6.4.1
„ИНВЕСТИЦИИ В ПОДКРЕПА НА НЕЗЕМЕДЕЛСКИ ДЕЙНОСТИ“**

**Процедура за подбор на проектни предложения в ИСУН 2020
BG06RDNP001-19.323 МИГ Стамболово – Кърджали 54, Подмярка 6.4.1 „Инвестиции в
подкрепа на неземеделски дейности“**

Съдържание:

Процедура за подбор на проектни предложения в ИСУН 2020	1
Използвани съкращения:	4
1. Наименование на програмата:	5
2. Наименование на приоритетната ос	5
3. Наименование на процедурата:	5
Процедура за подбор на проектни предложения в ИСУН 2020	5
4. Измерения по кодове:	5
5. Териториален обхват:	5
6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани	6
резултати:.....	6
7. Индикатори.....	6
8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата	7
9. Минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:	8
10. Процент на съфинансиране.....	8
11. Допустими кандидати.....	8
12. Допустими партньори (ако е приложимо):.....	10
13. Дейности, допустими за финансиране:.....	10
13.2: Условия за допустимост на дейностите:	10
13.3. Недопустими дейности:.....	13
14. Категории разходи, допустими за финансиране:	14
15. Допустими целеви групи.....	17
16. Приложим режим на минимални/ държавни помощи.....	17
17. Хоризонтални политики.....	21
18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта.....	21
19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения	22
20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения	22
21. Ред за оценяване на проектите предложения	22
22. Критерии и методика за оценка на проектите предложения.....	23
23. Начин на подаване на проектите предложения	28
24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване:.....	30
25. Краен срок за подаване на проектите предложения.....	34
26. Адрес за подаване на проектите предложения	34
27. Допълнителна информация.....	34
Приложение № 10 – Декларация за изчисление на минималния стандартен производствен обем (СПО) на стопанството към датата на подаване на заявлението за подпомагане.....	36

Приложение № 11 – Декларация за минимални и държавни помощи.....	36
Приложение №11а – Указания за попълване на декларация Приложение №11	36
Приложение № 12 – Декларация за наличието на суровини за периода на изпълнение на бизнес плана при производство на електроенергия от биомаса и/или при производство на биоенергия.	36
Приложение № 15 – Справка за съществуващия и нает персонал.	36
Приложение № 17 - Декларация за неприложимите документи.	36
Приложение № 18 - Декларация за свързаност.	36
Приложение № 4 – Таблица за изчисляване на икономическия размер (СПО) на земеделските стопанства – <i>използва се за попълване на Приложение № 10 по т. 28.1</i>	36

Използвани съкращения:

ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ДВ	Държавен вестник
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ДФЕС	Договор за функциониране на Европейския съюз
ЕС	Европейски съюз
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЗМСП	Закон за малките и средни предприятия
ЗУСЕСИФ	Закон за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МИГ	Местна инициативна група
Наредба № 22 от 14.12.2015 г. и Наредба 22/2015 г.	Наредба № 22 от 14.12.2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.
ПМС 160 от 2016 г.	Постановление на Министерски съвет № 160 от 1 юли 2016 г. за определяне правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове.
ПМС 189 от 2016 г.	Постановление на Министерски съвет № 189 от 28 юли 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 – 2020 г.
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
СВОМР	Стратегия за водено от общностите местно развитие
УО	Управляващ орган

УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ С ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

1. Наименование на програмата:

Програма за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 година.

2. Наименование на приоритетната ос:

Мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“. Подмярка 19.2. „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие“.

3. Наименование на процедурата:

Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54, Подмярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“

Процедура за подбор на проектни предложения в ИСУН 2020 №BG06RDNP001-19.323

4. Измерения по кодове:

Измерение 01 Област на интервенция: 097 Инициативи за воденото от общностите местно развитие в градски и селски райони.

Измерение 02 Форма на финансиране: 01 Безвъзмездни средства.

Измерение 03 Тип на територията: 07 Не се прилага.

5. Териториален обхват:

Цялата територия на действие на Сдружение с нестопанска цел МИГ “Стамболово - Кърджали 54”, която съвпада с административно-териториалните граници на **община Стамболово** и следните **54 населени места от община Кърджали**: Бащино, Бели пласт, Болярци, Бяла поляна, Бялка, Висока поляна, Гняздово, Горна крепост, Гъсково, Добриново, Долище, Долна крепост, Иванци, Жинзифово, Звиница, Зимзелен, Звезделина, Звезден, Калоянци, Кокиче, Конево, Крин, Люляково, Майсторово, Миладиново, Мост, Мургово, Мъдрец, Невестино, Орешница, Панчево, Перперек, Повет, Пропаст, Рудина, Рани лист, Седловина, Сестринско, Скалище, Соколяне, Страхил войвода, Стрерово, Стремци, Сватбаре, Солище, Скърбино, Сипей, Татково, Три могили, Черешница, Черньовци, Чифлик, Широко поле и Ястреб.

Територията обхваната от МИГ “Стамболово - Кърджали 54” е типично селска територия – слабо развита, без ясно изразено ядро, съставена от десетки малки села, разпръснати в ареала на река Арда в Източни Родопи с идентични потребности, проблеми и потенциал за развитие. Териториалната близост на населените места и наличните многообразни връзки между тях (икономически, социални, транспортни, културни) определят територията като хомогенна, действаща като общ „организъм“ и подкрепата за проекти, изпълнявани в което и да населено място (в обхвата на МИГ) ще доведе до развитието на селския регион. В този смисъл допустими за финансиране от ЕЗФРСР са проекти изпълнявани и на територията на населените места от община Кърджали, които са включени в териториалния обхват на МИГ “Стамболово - Кърджали 54”.

6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати:

Предоставяната по процедурата безвъзмездна финансова помощ трябва да допринесе за постигането на Стратегическа Цел 1 на Стратегията за ВОМР „Конкурентоспособна икономика, базирана на местни ресурси, осигуряваща по високи доходи и заетост“

Подмярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ е в обхвата на:

Приоритет 2. Подкрепа на предприемачество за разнообразяване на икономиката, вкл. развитието на туризма, който адресира важни нужди на територията в областта на местното икономическо развитие. Тези нужди са фокусирани в две специфични цели:

Специфична цел 3. Разнообразяване на туристическите продукти и предлагане на основата на природните и културни дадености на територията и

Специфична цел 4. Подкрепа за липсващи или недостатъчни услуги на територията, вкл. здравни и социални.

Специфична цел 5. Подкрепа за производства създаващи заетост.

Конкретни цели на мярката:

Насърчаване на заетостта и разкриване на работни места и запазване на вече съществуващите работни места на територията на общини Стамболово и част от община Кърджали;

Намаляване на сезонните колебания в заетостта;

Насърчаване стартирането и развитието на неземеделски дейности в селските райони.

Подмярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ ще подпомага инвестициите в неземеделски дейности, които са от съществено значение за развитието на конкурентоспособността на селските райони. Чрез нея ще бъдат насърчавани инвестиционни дейности, ще бъде подпомогнато създаването на заетост и ще бъде ускорена диверсификацията на неземеделските дейности. Подмярката цели да подпомогне и усвояването на потенциала за развитие на туризъм, съчетаващ местни природни и културни ценности.

Очаквани резултати:

Очакваните резултати от прилагането на мярката са свързани с реализиране на 6 проекта за насърчаване на местни икономически дейности, вкл. проекти за създаване на нови производства, дейности, услуги на територията.

Очакван резултат е и постигане на заетост чрез разкриване на нови работни места.

В количествено изражение, очакваните резултати от прилагане на мярка 6.4.1 са:

- Създадени нови производства, услуги, дейности на територията - 2
- Създадени работни места – 6
- Проекти, усвояващи потенциала за развитие на туризъм - 2

7. Индикатори:

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
1	Проекти, финансирани по мярката	брой	11	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	1 403 065,40	База данни и отчети на

	(публичен принос)			МИГ
3	Създадени нови производства, услуги, дейности на територията	брой	5	База данни и отчети на МИГ
4	Създадени работни места	брой	12	База данни и отчети на МИГ
5	Проекти усвояващи потенциала за развитие на туризъм	брой	2	База данни и отчети на МИГ

Финансирането на проекти чрез одобрената стратегия следва да допринесе в максимална степен за постигането на индикаторите по мярката.

Проектното предложение трябва да има принос към постигането на поне на един от индикаторите за резултат.

Екипът на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 ще наблюдава и контролира качеството на изпълнението на Стратегията за ВОМР, като следи степента на постигане на определените индикатори.

Кандидатите следва да попълнят в раздел „Индикатори“ на електронния формуляр по процедурата в ИСУН 2020 данни за базова и целева стойност по приложимите индикатори за изпълнение или резултат в съответствие с дейностите от проектното предложение и Указанията за попълване на електронен формуляр за кандидатстване.

На ниво проект, кандидатът попълва данни за индикатори, като посочва и източниците на информация, от които може да се провери степента на постигане. Посочените източници трябва да са официални и достъпни за проверка. Проектното предложение трябва да има принос към постигането на поне един от индикаторите, за останалите може да бъде посочена стойност 0 (нула).

Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата:

Общият размер на БФП по настоящата процедура №BG06RDNP001-19.323 МИГ Стамболово – Кърджали 54 по Подмярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ е в размер на 1 403 065,40 лв.

Остатъчният финансов ресурс за прием с Трети краен срок:

Общ размер на безвъзмездната финансова помощ	Средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони	Национално съфинансиране
522 881,43 лв.	470 593,29 лв.	52 288,14 лв.
100%	90%	10%

Остатъчният финансов ресурс след приключване на приема по втори краен срок и бюджет за трети краен срок за кандидатстване е **522 881,43** лева. Остатъчният финансов ресурс по Процедурата за трети краен срок е получен, като общият размер на безвъзмездната финансова помощ по настоящата процедура е намален със стойността по одобрените от МИГ Стамболово- Кърджали 54 проектни предложения, за които към момента на обявяване на приема няма решение за предоставяне на финансова помощ от ДФ „Земеделие“.

8. Минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект – **9 779 лв.**

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект - **293 370 лв.**

Минималният размер на БФП за проект е **7 334,25** лева(до 75 % от стойността на минималния размер на допустимите разходи)

Максималният размер на БФП за проект е **220 027,50** лева(до 75 % от стойността на максималния размер на допустимите разходи)

Минималният размер на БФП за проекти, свързани с туристически дейности е **488,95** лева(до 5 % от стойността на минималния размер на допустимите разходи)

Максималният размер на БФП за проекти, свързани с туристически дейности е **14 668,50** лева(до 5 % от стойността на максималния размер на допустимите разходи).

Допустимите за подпомагане разходи включват безвъзмездната финансова помощ и съфинансирането от страна на кандидата.

Общите допустими разходи включват всички разходи, за които се кандидатства, заедно с тези, за които не се кандидатства, но са част от цялостния обект на инвестицията и без него той не може да бъде завършен и/или да функционира самостоятелно.

10. Процент на съфинансиране:

Интензитет на финансовата помощ по мярката:

Безвъзмездната финансова помощ по мярката е в размер до **75 %** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи по проекта.

Помощта ще се предоставя при спазване на правилата на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта **de minimis**.

(Условията по приложимия режим на държавни помощи са дадени в Раздел 16).

ВАЖНО! Интензитетът на подпомагане по проект за дейност развитие на туризъм не може да надвишава 5 на сто от общите допустими разходи! (Споразумение РД 50-37/27.08.2019г)

Туристическите дейности са определени в чл.3 ал.1 и ал.2, §1, т. 90 от допълнителните разпоредби на Закона за туризма.

Съфинансиране от бенефициента:

Разликата между пълния размер на допустимите за финансово подпомагане разходи и размера на безвъзмездната финансова помощ се осигурява от кандидата.

Участието на кандидата е най-малко 25 % и може да бъде само в парична форма.

11. Допустими кандидати:

11.1. Видове допустими кандидати:

1. Микропредприятия*, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, или регистрирани по Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията;
2. Земеделски производители - с икономически размер на стопанството над 8000 евро стандартен производствен обем (с проектни предложения за неземеделски дейности);
3. Физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.

11.2. Критерии за допустимост на кандидатите:

1/ Кандидатите трябва да имат седалище за едноличните търговци и юридическите лица или съответно постоянен адрес за физическите лица на територията на Община Стамболово и/или 54-те населени места от община Кърджали.

2/ Кандидатите трябва да бъдат микропредприятия. Отнася се до кандидатите по т.1 от подраздел «Видове допустими кандидати».

3/ Кандидатите по т.11.1.2. (земеделски стопани/земеделски производители) към датата на подаване на проектното предложение трябва да отговарят на следните условия:

а/ да са регистрирани като земеделски стопани съгласно чл.7, ал.1 от Закона за подпомагане на земеделските производители, и

б/ минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство да е не по-малко от 8000 евро, което се доказва с:

- Декларация (по образец) за изчисление на минималния стандартен производствен обем на стопанството през текущата стопанска година към момента на кандидатстване И:

- регистрация на обработваната от кандидата земя и отглежданите животни в Интегрираната система за администриране и контрол; *или*

- документ за собственост или ползване на земята или заповеди по чл. 37в, ал. 4, 10 и 12 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, която участва при изчисляването му; *или*

- анкетните формуляри от анкетна карта/анкетни карти на земеделския стопанин, издадени по реда на наредбата по § 4 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за подпомагане на земеделските производители за създаване и поддържане на регистър на земеделски стопани.

4/ Кандидатите по т.11.1.3. (занаятчийи) към датата на подаване на проектното предложение трябва да отговарят на следните условия:

а/ Да са регистрирани по Закона за занаятите в Регионалната занаятчийска камара;

б/ да отговарят на изискването на чл.4 на Закона за занаятите (чл.4 Занаятчийта упражнява занаята след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на чл. 3, ал. 1, т. 6 или 9 от Закона за регистър БУЛСТАТ, с изключение на занаятчиите, които не са самостоятелно заети лица.)

ВАЖНО: В Раздел 24 „Списък на документи, които се подават на етап кандидатстване“ са посочени документите, които трябва да се приложат, за да се удостовери допустимостта на кандидата. Условието, за които не е предвиден документ, се проверяват служебно.

11.3. Критерии за недопустимост на кандидатите:

1/ Не са допустими за подпомагане кандидати, за които се установи, че не отговарят на изискванията относно липсата на обстоятелства по чл. 12, ал. 3 и 10 на Наредба 22/2015 г. Кандидатите прилагат Декларация по образец (Приложение № 4 от документи за попълване), съответстваща на Приложение № 6 към чл. 24, ал. 1, т. 8 на Наредба 22/2015 г. (посл. изм. - ДВ, бр. 69 от 2017 г., в сила от 25.08.2017 г.).

2/ Финансова помощ по мярката не се предоставя на кандидати/ползватели на помощта, които не отговарят на изискванията на чл.18 от Наредба 22/2015 г.

12. Допустими партньори (ако е приложимо):

Не е приложимо. По процедурата не е допустимо участието на партньори.

13. Дейности, допустими за финансиране:

13.1. Допустими дейности:

Чрез подмярката се предоставя подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, насочени към:

1) Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги) – Подпомагат се проекти за обновяване или изграждане на места за настаняване с до 20 помещения за настаняване. *(Туристическите дейности са определени в чл.3 ал.1 и ал.2, §1, т. 90 от допълнителните разпоредби на Закона за туризма.)*

2) Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);

3) Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;

4) Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;

5) Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности;

НЕ се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз;

НЕ се предоставя финансова помощ за хазарт, финансови услуги, голф, сектори и дейности, определени за недопустими в Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за продажба;

13.2: Условия за допустимост на дейностите:

1. Допустими за подпомагане са САМО дейности, които ще се изпълняват на територията на община Стамболово и 54 те населени места от община Кърджали, включени в обхвата на МИГ.

2. Финансова помощ не се предоставя за проекти, включващи инвестиции, които не отговарят на разпоредбите на Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното

разнообразие или/и Закона за водите. За доказване на съответствието на проектното предложение с екологичното законодателство задължително се прилага/т Решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/ становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и/или Закона за водите (когато издаването на документа се изисква по ЗООС и/или по Закона за водите).

3. За проект, предвиждащ дейности за изграждане на помещения за настаняване на туристи интензитетът на подпомагане по проект за дейност развитие на туризъм не може да надвишава 5 на сто от общите допустими разходи! (Споразумение РД 50-37/27.08.2019г., качено в сайта на МИГ).

Туристическите дейности са определени в чл.3 ал.1 и ал.2, §1, т. 90 от допълнителните разпоредби на Закона за туризма.

4. Дейности за изграждане и обновяване на места за настаняване са допустими при интензитет на подпомагане по проект за дейност развитие на туризъм, който не може да надвишава 5 на сто от общите допустими разходи! (Споразумение РД 50-37/27.08.2019г., качено в сайта на МИГ).

5. Финансова помощ не се предоставя, ако за същите инвестиционни разходи кандидатът е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на ЕС.

6. За да подлежат на подпомагане кандидатите представят бизнес план (*по образец съгласно Приложение № 7 от документите за попълване*), който съдържа подробно описание на планираните инвестиции и дейности, и доказва икономическата жизнеспособност на проекта и стопанството за 5 годишен период, а в случаите на инвестиции за извършване на строително-монтажни работи – за 10 годишен период.

7. Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на кандидата, както и постигането на показателите от бизнес плана.

8. Бизнес планът да води до постигане на една или повече от целите на мярката и да е в съответствие с принципите на добро финансово управление, публичност и прозрачност.

9. Проектите трябва да се изпълняват върху **имот – собственост на кандидата**, а когато имотът не е собственост на кандидата, към проектите се прилагат **документи за учредено право на строеж** върху имота за срок не по-малко от 6 години, считано от датата на подаване на проектното предложение - в случай на кандидатстване за разходи за строително-монтажни работи за изграждане на нов строеж, надстрояване и/или пристрояване на съществуващ строеж, за които се изисква Разрешение за строеж съгласно Закона за устройство на територията (ЗУТ). Представя се приложим документ.

10. Проектите да се изпълняват върху **имот – собственост на кандидата**, а когато имотът не е собственост на кандидата, към проектите се прилага **документ за ползване на имота** за срок не по-малко от 6 години, считано от датата на подаване на проектното предложение, нотариално заверен и вписан в районната служба по вписванията – в случай на кандидатстване за разходи за:

а) закупуване и/или инсталиране на нови машини, оборудване, обзавеждане и съоръжения, необходими за подобряване на производството/услугите;

б) обновяване на сгради и/или помещения, за които не се изисква издаване на разрешение

за строеж съгласно ЗУТ;

11. Към проектите, включващи **разходи за строително-монтажни работи**, се прилагат:

а) архитектурно заснемане на обекта/съоръжението и/или архитектурен план на сградата, съоръжението, обекта, който ще се изгражда, ремонтира или обновява, когато за предвидените строително-монтажни работи не се изисква одобрен инвестиционен проект съгласно Закона за устройство на територията;

б) одобрен инвестиционен проект, изработен във фаза "Технически проект" или "Работен проект (работни чертежи и детайли)" в съответствие с изискванията на Закона за устройство на територията и Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти (обн., ДВ, бр. 51 от 2001 г.);

в) подробни количествени сметки за предвидените строително-монтажни работи, заверени от правоспособно лице;

г) разрешение за строеж, *когато издаването му се изисква съгласно ЗУТ*;

д) становище на главния архитект, че строежът не се нуждае от издаване на разрешение за строеж, *когато издаването му не се изисква съгласно ЗУТ*;

е) съгласуване с Министерството на културата по реда на ЗКН за инвестиционен проект, който включва/т обект/и недвижими културни ценности.

12. Проектите, които включват разходи за преместваеми обекти, се придружават с разрешение за поставяне, издадено в съответствие със ЗУТ.

13. Когато инвестицията по проекта е за закупуване и/или инсталиране на нови машини, оборудване и съоръжения, които са част от технологичен процес, се представя **Технологичен проект** ведно със схема и описание на технологичния процес, изготвен и заверен от правоспособно лице.

14. Когато инвестицията по проекта е за закупуване и/или инсталиране на нови машини, оборудване и съоръжения, се представят **Технически спецификации**.

15. Дейностите и инвестициите по проекта, за които се изисква лицензиране, разрешение и/или регистрация за извършване на дейността/ инвестицията съгласно българското законодателство, се подпомагат само ако са представени съответните **лицензи, разрешения и/ или документ, удостоверяващ регистрацията**.

16. За проекти, включващи инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници, кандидатът представя **Одобрен технически/ технологичен проект**, придружен от предпроектно проучване, изготвен и съгласуван от правоспособно лице.

17. Финансова помощ се предоставя за инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници, включително проекти с инвестиции за производство на електрическа и/или топлинна енергия или енергия за охлаждане.

18. Инвестициите по т.17. се подпомагат, ако са за собствено потребление и същите не надхвърлят необходимото количество енергия за покриване нуждите на предприятието.

19. Капацитетът на инсталациите не трябва да надвишава мощност от 1 мегават.

20. При комбинирано топло- и електропроизводство, капацитетът на инсталацията трябва да съответства на необходимата за дейностите на предприятието полезна енергия.

21. Към проектното предложение се прилага Анализ, **удостоверяващ изпълнението на условията** по т. 18-20, изготвен и съгласуван от правоспособно лице с компетентност в съответната област.

22. Дейностите по проект, **насочен към предоставяне на социални услуги в общността, съгласно чл. 36, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане** трябва да съответстват на стратегията на Община Стамболово, респективно Кърджали за

развитие на социалните услуги.

13.3. Недопустими дейности:

1. В рамките на мярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултатът от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз, съгласно Приложение № 5.

2. В рамките на мярката не се финансират дейности, насочени към първична преработка на дървесина, които са допустими за подпомагане по мярка 8.6 „Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработка, мобилизиране и търговията с горски продукти“.

2.1 Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за първична преработка на дървесината, както и други работни операции, предхождащи индустриалната преработка съгласно „Списък на производствата преди индустриалната преработка на дървесината съгласно Обща база за статистическите класификации на икономическите дейности в рамките на Европейската общност, NACE Rev. 1.1:

1. Машинно обработване на дървен материал чрез бичене, фрезоване, комбинирано или рязане или развиване;
2. Нарязване, сортиране, рендосване, профилиране, окрайчване, фасониране и шлайфане;
3. Сушене и импрегниране на дървен материал;
4. Производство на дървесен талаш, дървесно брашно, технологични трески, дървесни пелети и брикети от необработени дървени материали, вършина и други дървесни отпадъци;
5. Производство на колове или колчета: белене, цепене, заостряне, пакетиране;
6. Производство на дърва за горене: рязане, цепене, пакетиране.”

2.2. Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за преработка на недървесни горски продукти.

3. Не се предоставя финансова помощ за хазарт, финансови услуги, голф, сектори и дейности, определени за недопустими в Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за продажба.

4. Безвъзмездната финансова помощ не се предоставя за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз в съответствие с чл. 65, параграф 11 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ, L 347/320 от 20 декември 2013 г.), както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента за дейностите, които се подпомагат по настоящата процедура и са за същия обект/и.

5. Не се подпомагат проекти:

- 5.1. за които има постановен административен акт по реда на Закона за опазване на околната среда и/ или по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие за неодобряване осъществяването/ несъгласуване на инвестиционното предложение/ плана/ програмата/ проекта или за прекратяване на процедурата, включително и поради недопустимост спрямо режими, определени в утвърдени планове за управление на речните басейни;
- 5.2. които се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11, ал. 1 от Закона за опазване на земеделските земи и не се изпълняват мерките, предвидени в проекта по чл. 11, ал. 2 или 3 от същия закон;
- 5.3. по които дейностите по настоящите Условия за кандидатстване, включени в проектите, са били физически започнати и/ или извършени преди подаване на проектното предложение, независимо дали всички свързани плащания не са извършени;
- 5.4. които след изпълнение на дейностите по проекта няма да доведат до използване на обекта на инвестицията по предназначение и/ или въвеждане на обекта на инвестицията в експлоатация в случаите, когато това е задължително съгласно ЗУТ и подзаконовите актове за неговото прилагане;
- 5.5. които включват инвестиции, които не отговарят на европейското и национално законодателство.
6. Инвестициите в производство на електроенергия от биомаса не се подпомагат, ако те не произвеждат 10% топлинна енергия от общо произведената енергия.
- Важно!**
7. Не се подпомагат като самостоятелен проект или дейност събарянето на стари сгради и производствени съоръжения;
8. Проекти за колективни инвестиции и интегрирани проекти не са допустими за подпомагане по настоящата процедура чрез подбор.

14. Категории разходи, допустими за финансиране:

14.1. Допустими за финансиране са категориите разходи за проекти към стратегията за ВОМР, съгласно чл. 20 от Наредба № 22 от 14.12.2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., издадена от Министъра на земеделието и храните, обн., ДВ, бр. 100 от 18.12.2015 г., в сила от 18.12.2015 г., изм. и доп. ДВ, бр.38 от 20 Май 2016г. , изм. и доп. ДВ, бр. 69 от 25 Август 2017 г. (Наредба № 22)

14.2. Допустими видове разходи:

По мярката се финансират материални и нематериални инвестиции за неземеделски дейности в селските райони, включващи:

- а) Изграждане, придобиване или подобренията на недвижимо имущество;
- б) Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите;
- в) Общи разходи, свързани с разходите за буква „а“ и „б“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;
- г) Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.

Разходите по т. "в" не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“
Разходите са допустими само ако са извършени след подаване на проектното предложение, с изключение на общите разходи по т.в.

Финансова помощ по реда на тази процедура се предоставя в рамките на наличните средства по мярка 6.4.1 от СВОМР на МИГ Стамболово – Кърджали 54 под формата на възстановяване на действително направени и платени допустими разходи.

Не са допустими за подпомагане текущи разходи.

Невъзстановимият данък добавена стойност е допустим разход. В случай че, ДДС е невъзстановим за кандидата, същият се включва към съответното бюджетно перо по проекта.

14.3. Условия за допустимост и обосноваване на разходите:

1. Закупуването на нови машини и оборудване се допуска при следните условия:

По мярка 6.4 е допустимо закупуване на нови машини, съоръжения и оборудване, включително компютърен софтуер до пазарната стойност на активите, включително чрез лизинг. Допустими са само транспортни средства, които представляват „машини“. Съгласно § 6, т. 16 от допълнителните разпоредби на Закона за движение по пътищата "Самоходна машина" е съоръжение или машина, предназначена за извършване на специфични дейности и движеща се или придвижвана по пътищата само по изключение. Такива са: електрокари, мотокари и самоходна земеделска и горска техника по смисъла на § 1, т. 12 от допълнителните разпоредби на Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника, строителните машини, верижните специални и верижните бронирани машини от Българската армия и Министерството на вътрешните работи и други подобни. Самоходната машина е малобагажната, когато е с теглително усилие до 200 kg, максималната и скорост на движение е до 25 km/h, колямата - до 900 mm, и масата без товар - до 900 kg. Освен това „машините“ следва да отговарят на Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника. Съгласно чл. 2 законът се прилага за земеделска, горска техника, включително превозни средства и машини за земни работи, наричани по-нататък "техниката". „Машини за земни работи" са самоходни или теглени колесни, верижни или крачеци машини, имащи екипировка или оборудване (работни средства), конструирани да извършват изкопни работи, товарене, транспортиране, пробиване/сондиране, разстилане, уплътняване или каналкопаене на земни, скални и други материали.

2. Допустимите „Общи разходи“ по т. в от раздел 14.2. „Допустими видове разходи“ не може да превишават 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проекта, включени в т. 1 – 3 и са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени.

За общите разходи следва да се има предвид, че:

1) Общи разходи са:

а) свързани с **консултации**;

б) хонорари за правни услуги, архитекти, инженери;

Консултациите, по т. 1), буква „а“ не може да превишават 5 на сто от общия размер на допустимите разходи по проекта. Те се състоят от разработване на бизнес план, включващ предпроектни изследвания и маркетингови стратегии, извършване на предпроектни проучвания и окомплектоване на пакета от документи, и консултантски услуги, свързани с изпълнението и отчитане на дейностите по проекта до изплащане на помощта.

3. Закупуването чрез финансов лизинг на активите е допустимо, при условие че бенефициентът на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за плащане за същия актив.
4. В случай че разходът, за който се кандидатства с проектното предложение, е включен в списък с референтни разходи на ДФ „Земеделие” (приложен в „Документи за информация” към настоящите условия за кандидатстване), то кандидатът попълва посочения код на референтния разход в Таблицата за допустими инвестиции и дейности (съгласно приложен образец към документите за попълване). В този случай кандидатът представя оферта и/или извлечение от каталог на производител/доставчик/строител и/или проучване в интернет за всяка отделна инвестиция в дълготрайни активи - с предложена цена от производителя/доставчика/строителя.
5. В случай че разходът, за който се кандидатства, не е включен в списък с референтни разходи на ДФ „Земеделие”, то кандидатът следва да извърши пазарно проучване за гарантиране на пазарна цена на съответния актив/услуга/строителство. Това условие не се отнася при кандидатстване за разходи за нормативно регламентирани такси.
6. Пазарното проучване включва осигуряването на най-малко три съпоставими независими индикативни оферти в оригинал, които съдържат наименование на оферента, срок на валидност на офертата, дата на издаване на офертата, подпис и печат на оферента, подробна техническа спецификация на активите/услугите, цена в левове или евро с посочен ДДС.
7. Индикативните ценови предложения се набират по изпратено запитване за индикативна оферта (по образец, Приложение № 16 от документи за попълване), което също се прилага.
8. Оферентите, когато са местни лица, трябва да са вписани в Търговския регистър към Агенцията по вписвания, а оферентите – чуждестранни лица, следва да представят документ за правосубектност съгласно националното им законодателство.
9. Оферентите на строително-монтажни работи, местни и чуждестранни лица, трябва да бъдат вписани в Централен професионален регистър на строителя съгласно Закона за Камарата на строителите, и да могат да извършват строежи и/или отделни видове строителни и монтажни работи от съответната категория съгласно изискванията на чл. 3, ал. 2 от Закона за Камарата на строителите.
10. Участниците на пазара, предлагащи офертите, следва да декларират, че са информирани, че нямат предимство пред останалите участници при бъдещо провеждане на процедура за избор на изпълнител съгласно Постановление № 160 на МС от 01.07.2016 г., в случай че са изпълнени условията на чл. 50, ал. 2 от Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (когато кандидатът планира да проведе процедура по реда на Постановление № 160 на МС от 01.07.2016 г.).
11. Определянето на стойността на цената за разхода, за който се кандидатства за подпомагане, се определя въз основа на критерия „най-ниска предложена цена”.
12. „Независими оферти” са оферти, подадени от лица, които не се намират в следната свързаност помежду си или спрямо кандидата:
 - а) едното участва в управлението на дружеството на другото;
 - б) съдружници;
 - в) съвместно контролират пряко трето лице;
 - г) участват пряко в управлението или капитала на друго лице, поради което между тях могат да се уговорят условия, различни от обичайните;
 - д) едното лице притежава повече от половината от броя на гласовете в общото събрание на

другото лице;

е) лицата, чиято дейност се контролира пряко или косвено от трето лице - физическо или юридическо;

ж) лицата, едното от които е търговски представител на другото.

13. В случай, че не са изпълнени условията на чл. 50, ал. 2 от ЗУСЕСИФ, т.е. кандидатът не е задължен да извърши оценка на офертите и да сключи договор по правилата на ПМС № 160 с публична покана, то кандидатът при получаване на индикативните оферти по настоящия ред, следва да извърши сравняване на предложенията и да сключи договор (предварителен/окончателен) с избрания доставчик. Изборът на изпълнител се протоколира с решение. В този случай кандидатът може да избере икономически най-изгодна оферта на основание на един от следните критерии за възлагане на поръчката за доставка:

а) най-ниска предложена цена,

б) ниво на разходите, като се отчита разходната ефективност, включително разходите за целия жизнен цикъл,

в) оптимално съотношение качество/цена, което се оценява въз основа на цената или нивото на разходите, както и на показатели, включващи качествени, екологични и/или социални аспекти, свързани с предмета на поръчката.

14. Договорът се сключва за услуги/работи/доставки за всеки обект на инвестицията/предмет на дейността с детайлно описание на техническите характеристики, включително с посочени марка, модел, цена в левове или евро, срок, количество и начин на доставка ведно с подробна количествено-стойностна сметка, която да е на хартиен и електронен носител. В договорите се описва ДДС.

Важно: Видът на допустимите по конкретната процедура кандидати и интензитетът на безвъзмездната финансова помощ по мярката (над 50 %) предпоставят провеждане на процедура за определяне на изпълнител по реда на ПМС 160/2016.

Когато кандидатът планира да провежда процедура за избор на изпълнител по реда на ПМС № 160/2016 г. след сключване на административния договор, той трябва да съобрази документите, които прилага, с изискванията на чл.50, ал.2 от ЗУСЕСИФ и на ПМС 160/2016 г. и не прилага документи по т.13. и т.14 по-горе.

14.4. Недопустими разходи

Недопустими за финансиране са разходите, съгласно чл. 21 на Наредба № 22/2015 г.

Важно!

По процедурата на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54, изцяло не са допустими разходи за закупуване на:

- транспортни, вкл. превозни средства, освен такива, представляващи машини и оборудване, съгласно описанието в т.1 от подраздел 14.3. на настоящите условия за кандидатстване.

15. Допустими целеви групи (ако е приложимо):

Не е приложимо за мярката.

16. Приложим режим на минимални/ държавни помощи:

Финансовата помощ се предоставя при спазване на правилата за „минимална помощ“ и условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година

относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.

Обосновка:

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, насочени към:

- 1) Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги) – Подпомагат се проекти за обновяване или изграждане на места за настаняване с до 20 помещения за настаняване.
- 2) Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- 3) Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- 4) Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- 5) Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности,

Б. Финансовото подпомагане за дейностите по мярка 6.4. от СВОМР на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 не попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, тъй като дейностите са извън селскостопанския сектор. По отношение на подпомагането за развитие на селските райони, основните принципи за приложимост на правилата за държавни помощи са изложени в чл. 81 и 82 от Регламент № 1305/2013г. Съгласно чл. 81, параграф 1 от Регламент 1305/2013г., правилата за държавната помощ се прилагат по отношение на подпомагането за развитието на селските райони, отпуснати от държавите членки, когато то е извън обхвата на чл. 42 от ДФЕС. Следователно финансовото подпомагане по мярката представлява „държавна помощ“ по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

Съгласно т. 13. „Елементи, необходими за оценка на държавните помощи“ от ПРСР 2014 – 2020 г., подкрепата по мярка 6.4. „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“ ще се предоставя в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013, поради което за тази мярка ще се прилага цитирания регламент. Тази помощ представлява помощ, отпускана на едно и също предприятие през даден период от време и която не надвишава определен размер, не отговаря на всички критерии по чл. 107, параграф 1 от ДФЕС и поради това не е предмет на процедурата за уведомяване.

Съгласно приложното поле на Регламент (ЕС) № 1407/2013 и чл. 7 от Закона за държавните помощи, подпомагането по тази дейност се разглежда по общите правила за държавни помощи.

В. Условия на Регламент № 1407/2013г. на Комисията от 18 декември 2013г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта „de minimis“:

1. Регламент № 1407/2013 се прилага за помощите представяни на предприятията от всички сектори с изключение на тези посочени в чл. 1 и определенията за тях в чл. 2, пар. 1 на Регламента.

Предоставянето на помощта не може да е обвързано с преференциалното използване на национални продукти спрямо вносни такива.

2. Общият размер на помощта de minimis, предоставена на едно и също предприятие, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три бюджетни

години.

Общият размер на помощта *deminimis*, предоставяна на територията на Република България на едно и също предприятие, което осъществява автомобилни товарни превози за чужда сметка или срещу възнаграждение, не надхвърля левовата равностойност на 100 000 евро, за период от три бюджетни години – текущата и предходните две. Тази помощ *deminimis* не може да се използва за придобиването на товарни автомобили за автомобилен транспорт.

Тези тавани се прилагат независимо от формата на помощта *deminimis* или от преследваната цел и без значение дали предоставената помощ се финансира изцяло или частично със средства, произхождащи от Съюза.

Когато с отпускането на нова помощ *deminimis* може да бъде надвишен съответния таван, никоя част от тази нова помощ не може да попада в приложното поле на Регламента.

Когато дадено предприятие извършва дейност в секторите посочени в параграф 1, букви а,б или в на чл. 1 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, както и в един или повече сектори или дейности обхванати от цитирания регламент за таван се използва определения в член 3, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, при условие че се гарантира чрез подходящи средства — чрез разделение/демаркация на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в сектора посочени в параграф 1, букви а,б или в на чл. 1 от Регламент (ЕС) № 1407/2013 не се ползват от помощи *deminimis*, предоставени в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013.

3. Ако дадено предприятие изпълнява автомобилни товарни превози за чужда сметка или срещу възнаграждение, както и ако извършва и други дейности, за които се прилага таванът от 200 000 евро, таванът от 200 000 евро се прилага за предприятието, при условие, че то гарантира посредством подходящи средства, като например отделяне на дейностите или разграничаване на разходите, че помощите за дейността по автомобилни товарни превози не надвишават 100 000 евро и че помощите *deminimis* не се използват за придобиване на товарни автомобили.

4. Помощта се смята за отпусната от момента на подписване на договор за предоставяне на финансова помощ, независимо от датата на реалното плащане.

5. Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ на територията на Република България от:

- предприятието кандидат;
- предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие“¹ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
- всички предприятия, които са се влили, слели с или са придобити от някое от предприятията, образувачи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат,

¹ Съгласно чл.2, пар.2 на Регламент (ЕС) №1407/2013 едно и също предприятие“ означава всички предприятия, които поддържат помежду си поне един вид от следните взаимоотношения:

а) дадено предприятие притежава мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в друго предприятие;

б) дадено предприятие има право да назначава или отстранява мнозинството от членовете на административния, управителния или надзорния орган на друго предприятие;

в) дадено предприятие има право да упражнява доминиращо влияние спрямо друго предприятие по силата на договор, сключен с това предприятие, или на разпоредба в неговия устав или учредителен акт;

г) дадено предприятие, което е акционер или съдружник в друго предприятие, контролира самостоятелно, по силата на споразумение с останалите акционери или съдружници в това предприятие, мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в това предприятие.

Предприятия, поддържащи едно от взаимоотношенията, посочени в букви а) — г), посредством едно или няколко други предприятия, също се разглеждат като едно и също предприятие.

съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;

- предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ *deminimis*, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

6. Натрупването на минимални помощи, предоставени на територията на Република България в рамките на едно и също предприятие е съгласно разпоредбите начл. 5 на Регламент (ЕС) № 1407/2013:

- Когато дадено предприятие попада в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1407/2013 помощ *deminimis* предоставена за него съгласно регламента може да се кумулира с помощ *deminimis* предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 360/2012 на Комисията до тавана, установен в посочения регламент. Тя може да се кумулира с помощ *deminimis*, предоставяна съгласно други регламенти за такава помощ до съответния таван определен в чл. 3, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013.

- Помощта *deminimis* не се кумулира с държавна помощ във връзка със същите допустими разходи или с държавна помощ за същата мярка за рисково финансиране, ако чрез това кумулиране може да се надвиши най-високият съответен интензитет на помощта или размер на помощта, определен за конкретните обстоятелства на всеки отделен случай с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията. Помощ *deminimis*, която не е предоставена за конкретни допустими разходи или не може да бъде свързана с такива, може да се кумулира с друга държавна помощ, предоставена с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията.

7. При определяне на максимално допустимият размер и съответно интензитет на помощта, в конкретния случай и в конкретните обстоятелства, да се взема предвид както размера на минималната помощ, за която се кандидатства, така и общият размер на вече получена минимална помощ на територията на Република България в рамките на едно и също предприятие, независимо от това дали тази подкрепа е финансирана от местни, регионални, национални или общностни източници.

8. Праговете, посочени по-горе не могат да бъдат заобикаляни чрез изкуствено разделяне на проекти със сходни характеристики и бенефициенти.

9. За изпълнението на обстоятелствата кандидатите посочват данните за получени минимални и държавни помощи в Декларация за минимални и държавни помощи, попълнена по образец, част от Условието за кандидатстване. *(Образец на декларация и указания за попълването ѝ са налични на адрес: <http://stateaid.minfin.bg/bg/page/7>).*

10. Цитираните по-горе условия на регламента се проверяват на етап административно съответствие и допустимост на проектното предложение.

11. За спазването на обстоятелствата се извършва проверка в Информационна система "Регистър на минималните помощи", Публичния регистър на Европейската комисия, Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България 2007-2013 (ИСУН), Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН 2020) и Търговския регистър.

12. Периодът, който се проверява, във връзка с натрупването на минимални помощи, е три бюджетни години текущата и предходните две. За целите на определянето на тавана, помощта се изразява като парични безвъзмездни средства. Всички използвани стойности са в брутно изражение, т.е. преди облагане с данъци или други такси.

Помощ изплащана на траншове, се сконтира към стойността ѝ към момента на нейното предоставяне. Лихвеният процент, който се използва за сконтиране, е сконтовият процент, приложим към момента на отпускане на помощта.(същият може да бъде намерен на www.stateaid.minfin.bg/bg/page/424)

13. Кандидатите нямат право да подават проектни предложения по процедурата за вече реализирани дейности или такива, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма.

14. Последствията при неспазване на т.2 – отказване на помощта, служебно намаляване на помощта или възстановяване на неправомерно предоставена помощ.

Към Условието за кандидатстване - документи за попълване е публикуван образец на декларация и указания за попълването ѝ от кандидата (приложения №11 и №11а).

17. Хоризонтални политики:

Подходът BOMP се прилага при спазване на хоризонталните принципи на политиката за изпълнение на ЕСИФ. По процедурата следва да е налице съответствие на проектните предложения със следните принципи на хоризонталните политики на ЕС:

1. **Равенство между половете и липса на дискриминация** - прилагане на принципа на равенство между половете; допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности и създаване на условия за превенция на дискриминацията. Европейският съюз насърчава равнопоставеността, както между мъжете и жените, така и между представителите на различните етнически, социални и малцинствени групи.

Всички мерки от СВOMP са отворени за всички бенефициенти на равна основа, без оглед на раса, етническа основа, религиозно убеждение или вяръване, увреждания, възраст или полова ориентация. Всички приоритети и дейности, част от СВOMP, се основават на принципа на равенство и отсъствие на дискриминация. Тези принципи ще бъдат спазвани през всички етапи от управлението и изпълнението на стратегията, което ще гарантира равнопоставеност между жените и мъжете и избягване на дискриминацията.

2. **Устойчиво развитие (защита на околната среда)** – подкрепа за проекти, които допринасят за опазване на околната среда, повишаване на ресурсната ефективност и смекчаване на последиците от изменение на климата и приспособяване към тях.

3. **Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността** - При избора на дейности, които да бъдат финансирани чрез стратегията, Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 се стреми да подпомага диверсификацията на местната икономика, с акцент върху иновативни и екологосъобразни производства, разкриване на разнообразни и привлекателни работни места, които да позволят заетост при по-високи доходи на рискови групи на пазара на труда, вкл. на представители на уязвими и малцинствени групи.

В т. 11 от Формуляра за кандидатстване кандидатите следва да представят информация за съответствието на проектното предложение с посочените принципи от хоризонталните политики на ЕС. Прилагането на описаните в проектното предложение принципи ще се проследява на етап изпълнение на одобрения проект.

18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта (ако е приложимо):

Одобреният проект се изпълнява в срок до **24 месеца**, считано от датата на подписването на

административния договор за предоставяне на финансова помощ. Срокът от 24 месеца е съгласно одобрената стратегия и важи както в случаите на проекти, които предвиждат само доставка на оборудване и обзавеждане, така и за проекти, предвиждащи изпълнение на строително-монтажни работи. **Крайният срок за изпълнение на проект по настоящата процедура не може да бъде след 30 юни 2025 година.**

19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения:

Неприложимо.

20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения:

Неприложимо

21. Ред за оценяване на проектите предложения:

Подборът на проектни предложения, финансирани от ЕЗФРСР към стратегия за ВОМР на МИГ, се извършва по условията и реда на раздел I "Подбор на проекти към стратегия за ВОМР" от глава пета от ПМС № 161 на МС от 04.07.2016 г. за определяне на правила за координация между управляващите органи на програмите и местните инициативни групи, и местните инициативни рибарски групи във връзка с изпълнението на Подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2014 – 2020 г. (обн., ДВ, бр. 52 от 8.07.2016 г., в сила от 8.07.2016 г., изм. и доп., бр. 32 от 21.04.2017 г., в сила от 21.04.2017 г, посл. изменение от 2018 г.) (ПМС № 161).

Редът за оценка на проектите предложения по процедурата съвпада с минималните изисквания по чл. 41, ал. 2 от ПМС № 161 и накратко представен, включва следното:

Комисията за подбор на проектни предложения /КППП/ по процедурата се назначава със заповед, издадена от Председателя на Управителния съвет на МИГ.

Структурният състав на Комисията за подбор на проектни предложения (КППП), общите изисквания към лицата, участващи в нея, както и правилата и за нейната работа са определени в чл. 44 - 48 от Постановление № 161 и чл. 51 от Наредба № 22/2015 на МЗХГ.

Проектните предложения се оценяват и класират от КППП в срока по чл. 17, ал. 1 от ПМС № 162/2016 г. – 30 дни. Всички проектни предложения, подадени в срок, се оценяват по критериите за оценка, описани в контролни листове /таблицы/ за оценка, които са приложени за информация към условията за кандидатстване – приложения № 8 и № 9 от документи за информация към настоящите условия за кандидатстване.

Не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата по оценка на постъпилите проектни предложения с изключение на случаите по чл. 26, ал. 7 от ЗУСЕСИФ.

Оценката на проектите предложения по процедурата включва два етапа:

Етап 1: Оценка на административното съответствие и допустимостта (АСД);

Етап 2: Техническа и финансова оценка (ТФО).

Етап 1: Оценката на административното съответствие и допустимостта на всяко проектно предложение се извършва от двама членове на Комисията с право на глас, независимо един от друг, по критериите, посочени в Приложение № 8 „Оценка на

административното съответствие и допустимостта“.

В случай на липсващи или нередовни документи, същите ще бъдат изискани от кандидатите в случаите, когато това е допустимо съгласно принципните действия по контролния лист за оценка (АСД). Оценителната комисия изпраща на Кандидата уведомление за установените нередовности и определя срок за тяхното отстраняване, който не може да бъде по-кратък от една седмица. Уведомлението съдържа и информация, че неотстраняването на нередовността в срок може да доведе до прекратяване на производството по отношение на Кандидата. В случай, че кандидатът не отстрани установената нередовност (в т.ч. не предостави искани информация или документи) в указания срок, това може да доведе до недопускане на проектното предложение до техническа и финансова оценка, поради неизпълнение/несъответствие с един или повече критерии за оценка. **Отстраняването на нередовностите не може да води до подобряване на качеството на проектното предложение.**

След приключване на оценката на етап АСД, оценителната комисия изготвя Списък на проектните предложения, които не се допускат до техническа и финансова оценка.

В списъка се посочват и основанията за недопускане. Списъкът се публикува на интернет страницата на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 и в ИСУН 2020, а на всеки от кандидатите, включени в списъка, се изпраща уведомително писмо чрез ИСУН.

Етап 2: Техническата и финансова оценка се извършва само за проектните предложения, които са преминали успешно оценката на административното съответствие и допустимостта. Извършва се по Контролен лист съгласно Приложение № 9 „Техническа и финансова оценка“ към настоящите условия за кандидатстване, документи за информация, с присъждане на точки по критериите за мярка 6.4., одобрени със Стратегията за ВОМР.

В процеса на техническа и финансова оценка председателят на комисията осигурява единен подход при прилагане на критериите за подбор, посочени в Раздел 22 „Критерии и методика за оценка на проектни предложения“.

Процедурата по оценка приключва с Оценителен доклад, изготвен в ИСУН 2020 по реда на чл. 44, ал. 3-6 и чл. 45 на ПМС № 161 от 2016 г. Оценителният доклад се одобрява от УС на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 в срок до 5 работни дни от приключване на работата на КППП.

Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 уведомява кандидатите, чиито проектни предложения не са одобрени или са частично одобрени (*което е приложимо*) в срок до 5 работни дни от одобряване на оценителния доклад от управителния съвет. Всеки кандидат, получил уведомително писмо от МИГ, че проектното му предложение не е одобрено или е частично одобрено, има право да възрази пред ДФЗ в срок до 3 работни дни от датата на получаването на уведомлението.

22. Критерии и методика за оценка на проектните предложения:

Оценката и подборът на проектни предложения по СВОМР на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 се извършва чрез недискриминационна и прозрачна процедура по определени за всяка мярка критерии.

Проектните предложения по настоящата процедура се оценяват по условия и ред, определени в чл. 44 - 48 на Постановление № 161.

22.1. Оценката за административно съответствие и допустимост включва проверка по критериите, описани в „Таблица за оценка на административното съответствие и допустимостта“. В процеса на оценка на административното съответствие и допустимост на проектните предложения по процедурата, ще бъде проверявано дали:

- проектното предложение се отнася за обявената процедура за подбор на проектни предложения;
- са налице всички необходими и приложими документи, представени и попълнени съгласно изискванията, посочени в т. 24 от настоящите Условия за кандидатстване;
- въз основа на Формуляра за кандидатстване и представените документи е налице съответствие на кандидатите, проектните дейности и разходите с критериите за допустимост, посочени в Условията за кандидатстване.

Оценката за административно съответствие и допустимост включва и:

1. Проверка за липса на двойно финансиране;
2. Проверка за наличие на изкуствено създадени условия и/или функционална несамостоятелност на инвестицията;
3. Проверка за минимални/държавни помощи (ако е приложимо);
4. Посещение на място за проектни предложения, включващи разходи за строително-монтажни работи (когато е приложимо).
5. Проверка на основателността на предложените разходи;
6. Оценка на Бизнес плана.

Посещението на място е за проверка на строително-монтажни работи, включени в проектното предложение. Попълненият и подписан Протокол от проверката на място (*по образец Приложение № 8а от документите за информация към настоящите условия за кандидатстване*) се предоставя на оценителите с право на глас за отразяване на констатираните обстоятелства в съответния раздел на Оценителния лист за АСД.

Проверката на основателността на предложените разходи се извършва по метод, посочен в т.14 от Условията за кандидатстване, и включва проверки на предложените от кандидатите разходи и свързаните с тях документите /оферти, пазарни проучвания и др./ за наличие на:

1. Недопустими дейности и/или разходи;
2. Несъответствие между предвидените дейности и видовете заложи разходи;
3. Дублиране на разходи;
4. Неспазване на други условия за допустимост от условията за кандидатстване;
5. Несъответствие с правилата за държавни /минимални помощи;
6. Неоснователност на разходите.

Всички констатирани обстоятелства при проверките по т.2 и т.3 се описват в протокола от работата на оценителната комисия и се вземат предвид при извършване на корекции/редукция на разходите.

Оценителната комисия може да извършва корекции в бюджета на проектно предложение, в случай че при оценката се установи:

- а) наличие на недопустими дейности и/или разходи;
- б) несъответствие между предвидените дейности и видовете заложи разходи;
- в) дублиране на разходи;
- г) неспазване на други условия за допустимост от условията за кандидатстване;
- д) несъответствие с правилата за държавни /минимални помощи;
- е) неоснователност на разходите.

Корекциите по б. „б“ и „в“ по-горе се извършват след изискване на допълнителна пояснителна информация от кандидата и проверка на представената от него информация.

Корекциите в бюджета на проекта не могат да водят до:

а) увеличаване на размера или на интензитета на безвъзмездната финансова помощ, предвидени в подаденото проектно предложение;

б) невъзможност за изпълнение на целите на проекта или на проектните дейности;

в) подобряване на качеството на проектното предложение и нарушаване на принципите по чл. 29, ал. 1, т. 1 и 2 ЗУСЕСИФ.

Оценката на бизнес плана се извършва по показатели, описани в образца на бизнес план приложение № 7, и критерии за съответствие на планираните дейности/инвестиции с една или повече от целите на мярката, описани в т.6 от Условието за кандидатстване.

Обобщените данни от Работния лист за оценка на бизнес плана - Приложение № 8б се попълват в Таблицата за оценка на АСД - Приложение № 8 от документи за информация.

След приключване на оценката на етап АСД, оценителната комисия изготвя Списък на проектните предложения, които не се допускат до техническа и финансова оценка. В списъка се посочват и основанията за недопускане. Списъкът се публикува на интернет страницата на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 и в ИСУН 2020, а на всеки от кандидатите, включени в списъка, се изпраща уведомително писмо чрез ИСУН.

22.2. Етап 2: Техническа и финансова оценка (ТФО).

На техническа и финансова оценка подлежат само проектните предложения, които са преминали успешно оценката на административното съответствие и допустимостта. Извършва се по Контролен лист съгласно Приложение № 9 „Техническа и финансова оценка“ към настоящите условия за кандидатстване, документи за информация, с присъждане на точки.

Прилагат се критериите, одобрени за мярка 6.4. от Стратегията за ВОМР на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54:

Критерии за избор	Брой точки
1. Проектът подпомага усвояването на потенциала за развитие на туризъм	20
2. Проектът е за производствени дейности	25
3. Проектът създава работни места.	30
Чрез проекта се разкриват до 2 работни места	10
Чрез проекта се разкриват три до пет работни места	20
Чрез проекта се разкриват шест и повече работни места.	30
4. Кандидатът е осъществявал дейност на територията най-малко 1 години преди датата на кандидатстване	5
5. Проектът е за услуги	20
Общо	100

Проекти, получили по-малко от пет точки от оценка на етап ТФО не се предлагат за класиране от КППП и не се одобряват за подпомагане!

За да бъде одобрен за финансиране, проектът трябва да получи поне 5 точки.

Прагът съответства на условието от СВМР, че не се финансират проекти, получили 0 точки. Проектно предложение, което не премине прага от 5 точки, се предлага за

отхвърляне.

22.3. Методика за техническа и финансова оценка на проектните предложения:

За да бъдат присъдени точки на проектното предложение, при извършване на техническа и финансова оценка се проверяват представените доказателства за съответствие или изпълнение на условията/ изискванията по критериите, както следва:

Критерий 1: Проектът подпомага усвояването на потенциала за развитие на туризъм. Ако във Формуляра за кандидатстване, т.2, секция „КИД на проекта” е попълнен някой от следните кодове по КИД2008: 55.20 Туристическо и друго краткосрочно настаняване; 79.11 Туристическа агентска дейност; 79.12 Туроператорска дейност, се извършва следното:

За доказване на съответствие се проверяват Бизнес план и други представени от кандидата документи, свързани с дейностите и разходите, за чието подпомагане се кандидатства с проектното предложение. Бизнес планът и планираните дейности и инвестиции трябва категорично да доказват, че проектното предложение предвижда създаване или подобряване на туристически продукт, който включва не само настаняване и/или хранене, а в своята комплексност включва местни природни и/или културни ресурси с цел тяхното представяне, съхраняване, възстановяване или създаване на приемственост, както и интегриране на атракции и малки производства от занаятчийски характер. Под потенциал за развитие на туризъм се включват местни природни и културни ресурси и следва да се разбира цялото многообразие от природни дадености, биоразнообразие, водни ресурси; културно-исторически атракции, материалното и нематериално културно наследство на територията; местни обичаи, занаяти, храни, фолклор и др.

Критерий 2: Проектът е за производствени дейности.

Изискване, за да бъдат присъдени точки по критерия: Инвестицията е изцяло за производствени дейности.

За доказване на съответствие:

Ако във Формуляра за кандидатстване, т.2, секция КИД на проекта е попълнен код по КИД 2008, свързан с производство на (неземенелски продукт/и), се извършва следното:

Проверка на информацията в Бизнес план, Таблица за допустимите инвестиции и други представени от кандидата документи, свързани с дейностите и разходите, за чието подпомагане се кандидатства с проектното предложение.

За да се удостовери, че проектът е изцяло за производствени дейности, инвестициите трябва да включват производствено оборудване и/или строителство/реконструкция/ремонт на производствени сгради/помещения и/или закупуване на производствен софтуер и всички други инвестиционни разходи, необходими за функционирането на производствения процес и описани в част "Технологична".

Бизнес планът и планираните дейности и инвестиции трябва категорично да доказват, че проектното предложение предвижда създаване или подобряване на производствена икономическа дейност или занаятчийска дейност, свързана с производство на материални продукт/и.

Критерий 3: Проектът създава работни места.

Проектът създава до 2 работни места - 10 точки, от 3 до 5 работни места - 20 точки, 6 и повече работни места – 30 точки.

В резултат от изпълнението на проекта, в Бизнес плана - Таблица Б2 "Заетост", кандидатът

предвижда разкриване и поддържане на нови работни места. За създадено ново работно място се признава увеличението на броя на средносписъчния персонал на предприятието, наличен към предходната на кандидатстването година, като за присъждане на точки това увеличение е най-малко 1 брой - целогодишно, по трудово правоотношение, на 8 часа работно време. За да се отчете 1 работно място продължителността на договора наетото лице трябва да е нает най-малко 1 година. Когато е предвиден трудов договор за 6 месеца, работното място се отчита като 0,5 бр. При планирани за разкриване и поддържане на до 2 (две) работни места се присъждат 10 точки; над 2 (3,4 или 5) работни места се присъждат 20 точки; 6 или повече работни места се присъждат 30 точки.

За доказване на съответствие: Източник на данните за броя работни места на трудово правоотношение, които ще бъдат разкрити в резултат от реализация на дейностите по проекта, са: Таблица Б2 "Заетост" от Бизнес плана; приложения „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд”, а за *новосъздадени предприятия се подава Ведомост за заплати за месеците в периода от вписването в Търговския регистър до деня преди подаване на проектното предложение*; приложена Справка-декларация за съществуващия и нает персонал; раздел „Индикатори” от електронния Формуляр за кандидатстване и Формулара за мониторинг - Приложение №13, документи за попълване към Условието за кандидатстване. Данните в посочените документи следва да са идентични. Изпълнението подлежи на проверка в целия период на мониторинг, посочен в поясненията по т.Б 2 от бизнес плана и в административния договор.

Важно! Задължението за поддържане на определения брой персонал се вписва в административния договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ и е за три години след извършване на окончателното плащане по проекта.

Критерий 4: Кандидатът е осъществявал дейност на територията най-малко 1 година преди датата на кандидатстване.

За доказване на съответствие: За да бъдат присъдени точки по критерия се извършва проверка на представена Справка за дейността на предприятието кандидат за предходната финансова година, предхождащи кандидатстването, заверени от НСИ. Проверява се регистрацията на кандидата в Търговския регистър и на публикуваните Годишни отчети за дейността. Ако отчета не е публикуван в Търговски регистър на Агенция по вписванията, то е необходимо кандидатът да го приложи. Извършва се проверка и в описателната част на бизнес плана, представен от кандидата.

Критерий 5 Проектът е за услуги.

За да бъдат присъдени точки по критерия, проектното предложение трябва да е изцяло за дейности свързани с услуги. Това са услугите с кодове по КИД2008.

За доказване на съответствие:

Ако във Формулара за кандидатстване, т.2, секция КИД на проекта е попълнен код по КИД 2008, свързан с услуги (различни от туристически), се извършва следното:

Проверка на информацията в Бизнес план, Таблица за допустимите инвестиции и други представени от кандидата документи, свързани с дейностите и разходите, за чието подпомагане се кандидатства с проектното предложение.

За да се удостовери, че проектът е изцяло за допустими услуги, инвестициите трябва да включват оборудване и/или строителство/реконструкция/ремонт на сгради/помещения за предоставяне на услуги и/или закупуване на производствен софтуер и всички други

инвестиционни разходи, необходими за функционирането на процеса по предоставяне на услуги и описани в предложението на кандидата.

Бизнес планът и планираните дейности и инвестиции трябва категорично да доказват, че проектното предложение предвижда създаване или подобряване на икономическа дейност свързана с услуги.

За да бъде одобрен, проектът трябва да е получил точки поне по един от критериите.

ВАЖНО! При наличие на проектни предложения с равен брой точки, получени в резултат на техническата и финансова оценка, за които не достига финансов ресурс по обявената процедура, то само за тях последователно ще бъде приложено приоритизиране без да се дават допълнителни точки.

Приоритизирането е съгласно Решение на Общото събрание на СНЦ Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 по Протокол № 10 от 24.01.2020г. При недостатъчен финансов ресурс за две или повече проектни предложения по мярката, които са оценени с равен брой точки, същите ще бъдат подложени на допълнително класиране при прилагане на критерия: „Проектът създава работни места.

При прилагане на критерия за приоритизиране, предимство получава проектното предложение на кандидата, предложил откриването на повече работни места. *(например при два проекта с равен общ брой точки, в т.ч с получени по 30 точки за разкрити съответно 6 или 7 работни места, предимство от допълнителното класиране получава проектното предложение, в което се предвижда създаването на 7 работни места).*

В случай, че и след прилагането на този критерий са налице проекти с еднакъв брой точки ще се класират тези, които отговарят на критерий „Проектът е за производствени дейности“. В случай, че и след прилагането на този критерий са на лице проекти с еднакъв брой точки всички проектни предложения, за които няма достатъчен или наличен финансов ресурс, ще бъдат включени в списък на резервните проекти.

23. Начин на подаване на проектните предложения:

Документите се подават в ИСУН 2020, съгласно Наредба за определяне на условията, реда и механизма за функциониране на информационната система за управление и наблюдение на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (ИСУН) и за провеждане на производства пред управляващите органи посредством ИСУН, приета с Постановление № 243 на Министерския съвет от 2016 г. (обн., ДВ, бр. 76 от 2016 г.).

Производството по предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор на проектни предложения започва в деня на публикуването на обява за откриване на процедурата по мярката от Стратегията за ВОМР на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54 в ИСУН2020.

В рамките на настоящата процедура кандидатите могат да подадат само едно проектно предложение при съобразяване на изискванията по Раздел 9 „Минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект“ от настоящите Условия за кандидатстване. В случай че един и същи кандидат е подал повече от едно проектно предложение, Оценителната комисия разглежда само последното постъпило проектно предложение, а предходните се считат за оттеглени.

Проектно предложение, подадено след крайния срок, няма да бъде оценявано, в изпълнение

на изискванията на чл. 9, ал. 1, т.1 от ПМС № 162/05.07.2016 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.

Формуляр за кандидатстване и приложения:

Подаването на проектни предложения към стратегията за ВОМР по настоящата процедура се извършва по електронен път чрез попълване на уеб базиран формуляр за кандидатстване, с използването на квалифициран електронен подпис (КЕП), чрез модула „Е-кандидатстване“ в ИСУН на следния интернет адрес: <https://eumis2020.government.bg>.

Към Формуляра се прилагат приложимите документи от раздел 24 на настоящите условия „Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване“.

Кандидатът се регистрира в ИСУН 2020 чрез е-мейл адрес и парола, избира настоящата процедура за кандидатстване от „Отворени процедури“ и създава ново проектно предложение. Проектното предложение се състои от:

- електронен формуляр за кандидатстване по образец;
- документи, посочени в т.24 от настоящите Условия за кандидатстване.

Документите, описани в раздел 24 по-долу, се прикачват в т. 12 от Формуляра за кандидатстване като отделни файлове в указания формат. **Оригиналите на документите се съхраняват от кандидата/бенефициента и следва да бъдат представени при поискване.**

Кандидатите трябва да представят Формуляра за кандидатстване и приложенията **на български език**, с изключение на текстовете, за които се изисква информацията да бъде попълнена на английски език. Всички приложени документи се представят на български език без корекции. Когато оригиналният документ е изготвен на чужд език, той трябва да бъде придружен с превод на български език, извършен от заклет преводач, а когато документът е официален по смисъла на Гражданския процесуален кодекс - да бъде легализиран или с апостил. *Когато държавата, от която произхожда документът, е страна по Конвенцията за премахване на изискването за легализация на чуждестранни публични актове, ратифицирана със закон (обн., ДВ, бр. 47 от 2000 г.), и има договор за правна помощ с Република България, освобождаващ документите от легализация, документът трябва да е представен съгласно режима на двустранния договор.*

Преди подаването на проектното предложение, Формулярът за кандидатстване задължително се подписва с КЕП с отделна сигнатура (detached) от лицето с право да представлява кандидата или оправомощено лице.

ВАЖНО: Формулярът за кандидатстване се подава с КЕП от законния представител на бенефициента. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, формулярът за кандидатстване се подписва от всяко от тях.

Когато формулярът за кандидатстване не е подписан с КЕП от законния представител/и на бенефициента се прикача нотариално/и заверено/и изрично/и пълномощно/и във формат „pdf“. От текста на пълномощното/ите следва да става ясно, че лицето/лицата с право да представляват кандидата упълномощава/т пълномощника да подаде от негово/тяхно име формуляра за кандидатстване по конкретната процедура, като го подпише с КЕП и приложи документите, които са неразделна част от формуляра. Пълномощното трябва да е налично към датата на подаване на проектното предложение. В случай, че същото не е прикачено в Раздел 12 от формуляра за кандидатстване, оценителната комисия ще го изиска от Кандидата. Ако пълномощното не бъде представено или бъде представено, но е датирано с дата по-късна от датата на подаване на проектното предложение, проектното предложение ще бъде отхвърлено.

Кандидатът трябва да посочи електронен адрес, който да е асоцииран към профила на кандидата в ИСУН, и да не се променя в периода на кандидатстване и оценка.

Формулярът за кандидатстване трябва да се подава от профила на кандидата, тъй като впоследствие този профил ще бъде използван за комуникация с КППП и за отстраняване на липса на документи и/или неяснота или неточност по време на оценката.

Кандидатът ще бъде известяван за всяко уведомление от страна на МИГ автоматично от ИСУН, по електронен път, чрез електронния адрес, асоцииран към неговия профил.

За дата на получаване на кореспонденцията и уведомленията се счита датата на изпращането им чрез ИСУН. Сроковете започват да текат за кандидатите от изпращането на съответната кореспонденция и уведомление от оценителната комисия в ИСУН.

Важно е кандидатите да разполагат винаги с достъп до и-мейл адреса, към който е асоцииран профила им в ИСУН 2020.

Проектното предложение може да бъде подадено и при липса, но само когато тя се отнася за документи, издавани от други държавни или общински органи и институции, или документи, които не променят качеството на проектното предложение и това изрично е отбелязано срещу съответния документ в т.24 от настоящите условия за кандидатстване. За документите, издавани от други държавни и/или общински органи и институции, към датата на подаване на проектното предложение кандидатът следва да представи писмени доказателства, че е направил искане за издаване от съответния орган.

Допълнителна пояснителна информация или документ от кандидатите относно декларираните обстоятелства и представените документи може да бъде предоставена само по искане на оценителната комисия.

По време на оценката на проектното предложение, комуникацията с кандидата и редакцията на забелязани липси на документи и/или неясноти, или неточности ще се извършва електронно чрез профила на кандидата в ИСУН 2020, от който е подадено съответното проектно предложение. Промени на посочения профил (вкл. промяна на имейл адреса, асоцииран към съответния профил) са недопустими.

До приключването на работата на КППП кандидатът има възможност да оттегли своя формуляр за кандидатстване като подаде писмено искане до Комисията, като това обстоятелство се отбелязва в ИСУН2020 от член на КППП със съответните права.

Важно! Преди попълването на формуляра, Кандидатът следва да се запознае с Ръководството за потребителя за модул „Е-кандидатстване” в ИСУН от 14 май 2016 г. (Ръководство за подаване на проектни предложения v.5.0) и Ръководството за работа в ИСУН, достъпни на адрес <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Home/Manual>.

Помощ, въпроси и отговори - <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Help>.

Кандидатът може да използва и следните видео-ръководства: „Регистрация на профил“ на електронен адрес: <https://www.youtube.com/watch?v=-yFYWpsnT54>; „Създаване на формуляр“ на електронен адрес: <https://www.youtube.com/watch?v=pX7nhlxmJA1&t=2s>

С детайли относно подписването с електронен подпис на проектно предложение и подаването му, кандидатът може да използва видео-ръководство „Подписване на проект с КЕП“, достъпно на електронен адрес: https://www.youtube.com/watch?v=__rq_vJCi7A

24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване:

Приложените образци на документи за попълване от кандидата и тези за информация са описани с пореден номер в точка 28 от настоящите условия за кандидатстване.

За неприложимите документи, кандидатът попълва и прилага Декларация за

неприложимост на документ/и, подписана и сканирана във формат „pdf“ или „jpg.

С Квалифициран електронен подпис /КЕП/ се подписва само Формулярът за кандидатстване.

Документи, доказващи административното съответствие и допустимостта:

24.1. Общи документи

1. Формуляр за кандидатстване, попълнен електронно в ИСУН2020 и подписан с КЕП.
2. Нотариално заверено изрично пълномощно (*в случай че проектното предложение не се подава лично от кандидата*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.
3. Таблица за допустимите инвестиции, подписана от кандидата и сканирана, както и във формат „xls“ или „xlsx“ (*по образец, Приложение № 1 от документи за попълване*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg. и „xls“ или „xlsx”.
4. Декларация данни НСИ съгласно Приложение № 8 към чл. 24, ал. 1, т. 21 от Наредба № 22 (*по образец, Приложение №2 от документи за попълване*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg. .
5. Декларация по чл. 19 и 20 от Закона за защита на личните данни съгласно Приложение № 12 към чл. 47, ал. 2, т. 2 от Наредба № 22 (*по образец, Приложение №3 от документи за попълване*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg. .
6. Свидетелство за съдимост на всички лица, с право да представляват кандидата (независимо от това дали заедно и/или поотделно, и/или по друг начин), издадено не по-рано от 6 месеца преди датата на представянето му - оригинал или копие, заверено от кандидата. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.
7. Удостоверение издадено от Национална агенция по приходите, че кандидатът няма просрочени задължения, издадено не по-рано от 1 месец преди датата на подаване на проекта. Представя се във формат „pdf или „jpg.” .
8. Декларация от представляващия/те кандидата съгласно Приложение № 6 към чл. 24, ал. 1, т. 8 от Наредба № 22/2015 г. (*по образец, Приложение № 4 от документи за попълване*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg. .
9. Декларация за липса или наличие на двойно финансиране по проекта от представляващия/те кандидата (*по образец, Приложение № 5 от документи за попълване*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.
10. Декларация за нередности от представляващия/те кандидата (*по образец, Приложение № 6 от документи за попълване*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.
11. Бизнес план (*по образец, Приложение № 7а от документите за попълване*) с подпис/и, печат на всяка страница и сканиран. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.
12. Таблиците от бизнес плана (*по образец, Приложение № 7б от документите за попълване*). Представят се във формат „xls” или „xlsx”.
13. Декларация по чл. 4а, ал. 1 ЗМСП (*по образец, утвърден от министъра на икономиката и енергетиката, Приложение № 8а и Справка Приложение № 8б от документи за попълване*) с подпис/и, печат и сканирани. Представят се във формат „pdf“ или „jpg. .
14. Декларация за липса на изкуствено създадени условия и/или наличие на функционална несамостоятелност от кандидата (*по образец, Приложение № 9 от документи за попълване*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.
15. Декларация минимални и държавни помощи (*по образец приложение №11 от документи за попълване*). Представя се във формат „pdf или „jpg.“
16. Решение или друг приложим документ, издадени по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и/или Закона за водите (което е приложимо). Представя се във

формат „pdf“ или „jpg.

17. Лицензи, разрешения и/или документ, удостоверяващ регистрацията за дейностите и инвестициите по проекта, за които се изисква лицензиране, разрешение и/или регистрация за извършване на дейността/инвестицията съгласно българското законодателство *(когато е приложимо)*. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

18. Решение на компетентния орган на юридическото лице за кандидатстване по реда на настоящите указания (или на физическото лице, регистрирано по Закона за занаятите). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

19. Отчет за приходи и разходи за предходната финансова година или за последен приключен междинен период. *(Представя се от кандидати, регистрирани в годината на кандидатстване или ако отчетът за предходната година не е публикуван в Търговския регистър.)* Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

20. Инвентарна книга към датата на подаване на проектното предложение с разбивка по вид на актив, дата и цена на придобиване. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

21. Справка за дълготрайни материални активи – приложение към счетоводния баланс, към датата на подаване на проектното предложение. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

22. Формуляр за мониторинг по подмярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за ВОМР" *(по образец, Приложение №13 от документи за попълване)*. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

23. Фактури, придружени с платежни нареждания, за извършени преди подаване на проектното предложение разходи за подготовката му, ведно с банкови извлечения. Представят се във формат „pdf“ или „jpg.

24. Договор за финансов лизинг с приложен към него погасителен план за изплащане на лизинговите вноски *(когато е приложимо)*. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

25. **Предварителни или окончателни договори за строителство, услуги и доставки** – обект на инвестицията *(когато е приложимо)*. Представят се във формат „pdf“. Към договор за строително-монтажни работи се прилагат **Количествено-стойностни сметки**. Представят се във формат „pdf“ или „jpg. и „xls“ или „xlsx“.

26. **Една оферта**, и/или извлечение от каталог на производител/доставчик/строител и/или проучване в интернет за всяка отделна инвестиция в дълготрайни активи, **в случай че разходът е включен в Списък с референтни цени на ДФЗ**. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

27. **Най-малко три съпоставими независими оферти**, ведно с отправено от кандидата **Запитване за оферта**, за разход/и, **невключен/и в Списъка с референтни разходи на ДФЗ**. Представят се във формат „pdf“ или „jpg. .

28. Решение на кандидата за избор на доставчик/изпълнител *(когато е приложимо)*, а когато избраната оферта не е с най-ниска цена – се прилага и писмена Обосновка за мотивите, обусловили избора *(когато е приложимо)*. Представя/т се във формат „pdf“ или „jpg.

24.2. Допълнителни общи документи, в зависимост от вида на кандидата/проекта:

29. Декларация за изчисление на минималния стандартен производствен обем на стопанството през текущата стопанска година към момента на кандидатстване *(по образец, Приложение №10 от документи за попълване)*. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

30. Регистрационна карта, издадена по реда на наредбата по § 4 ЗПЗП, и анкетни формуляри към нея с приложен Опис на животните, когато в изчисляването на стандартния

производствен обем участват животни. Представя /т се във формат „pdf“ или „jpg.

31. Документ за собственост или ползване на земята или заповеди по чл. 37в, ал. 4, 10 и 12 ЗСПЗЗ, която участва при изчисляването на минималния стандартен производствен обем. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

32. Документ за регистрация на физическо лице по Закона за занаятите (*когато е приложимо*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

33. Свидетелство за калфа или майсторско свидетелство, или свидетелство за придобита II или III степен на професионална квалификация в институции от системата на професионалното образование и обучение или диплома за висше образование, съответстващо на занаята, който иска да упражнява. Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

34. Документ (писмо, справка), издаден/и на кандидата от Общинска администрация Стаболово или Кърджали, и съдържащ информация за реализирани/отчетени нощувки, съгласно Регистъра на общини Стамболово и Кърджали за отчитането на брой нощувки в туристическите обекти на територията на община Стамболово и Кърджали за предходен отчетен период (за 12 месеца преди датата на кандидатстване или за предходната календарна година). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

24.3. Документи за представяне към проектни предложения, които включват:

А. Строително-монтажни работи: строителство, реконструкция, ремонт, рехабилитация (когато е приложимо):

36. Документ за собственост на земя и/или друг вид недвижим имот, обект на инвестицията, или документ за **учредено право на строеж** върху имота *или* документ за **ползване** върху имота (*което е приложимо*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

37. **Одобрен инвестиционен проект** във фаза "Технически проект" или "Работен проект *или* Архитектурно заснемане на обекта/съоръжението *и/или* Архитектурен план на сградата, съоръжението, обекта (*което е приложимо*). Инвестиционните проекти, които включват обекти недвижими културни ценности, се съгласуват с Министерството на културата по реда на ЗКН. Представят се във формат „pdf“ или „jpg.

35. **Разрешение за строеж** *или* **Становище на главния архитект**, че строежът не се нуждае от разрешение за строеж (*което е приложимо*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg.

38. **Подробни количествени сметки** за предвидените строително-монтажни работи, заверени от правоспособно лице. Представят се във формат „pdf“ или „jpg .

39. **Разрешение за поставяне** (*когато е приложимо*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg .

Б. За проекти, включващи машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане:

41. Документ за собственост на недвижим имот, където ще бъде извършена инвестицията, или документ за **ползване** върху имота (*което е приложимо*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg .

42. Технологичен проект ведно със схема и описание на технологичния процес (*когато е приложимо*). Представя се във формат „pdf“ или „jpg .

43. Техническа спецификация за: машина, съоръжение, оборудване и обзавеждане. Представя се във формат „pdf“ или „jpg .

В. Проекти, включващи инвестиции за производство на енергия от възобновяеми

енергийни източници (когато е приложимо):

44. Одобрен технически/технологичен проект, придружен от предпроектно проучване - за инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници. Представя се във формат „pdf“ или „jpg“ .
45. Декларация за наличието на суровини за периода на изпълнение на бизнес плана при производство на електроенергия от биомаса и/или при производство на биоенергия. *(по образец, Приложение №12 от документи за попълване)*. Представя се във формат „pdf“ или „jpg“.
46. Анализ, удостоверяващ подобряването на енергийната ефективност в предприятието. Представя се във формат „pdf“ или „jpg“.

24.4. Специфични документи, доказващи съответствие с критериите за подбор:

47. Справка за дейността на предприятието кандидат за предходната финансова година, предхождаща кандидатстването, заверена от НСИ. *Представя се, в случай че кандидатът заявява точки по критерии за подбор № 3*. Представя се във формат „pdf“.
48. Справка за съществуващия и нает персонал към края на предходната спрямо кандидатстването календарна година *(по образец, Приложение №15 от документи за попълване)*. Представя се във формат „pdf“ или „jpg“ .
49. Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд или Ведомост за заплати (което е приложимо). Представя се във формат „pdf“ или „jpg“.

24.5. Други документи

50. Декларация за свързаност във връзка със Заповед № РД 09-647/03.07.2019 г. *(по образец Приложение №17 от документи за попълване)*. Представя се във формат „pdf“ или „jpg“ .

25. Краен срок за подаване на проектните предложения:

Процедурата чрез подбор на проектни предложения №BG06RDNP001-19.323 по мярка 6.4.1 от Стратегията за водено от общностите местно развитие за територията на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54“ е с няколко **крайни срока за кандидатстване по периоди на прием.**

Трети прием с краен срок – 06.12.2023 г., 17:00 ч. и начало на трети прием: 09.10.2023 г.

26. Адрес за подаване на проектните предложения:

Проектните предложения по процедура за подбор № BG06RDNP001-19.323 „Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54, мярка 6.4.1 се подават електронно в ИСУН 2020 на адрес <https://eumis2020.government.bg>.

27. Допълнителна информация:

Искане/даване на разяснения по условията за кандидатстване:

Кандидат в процедурата може да иска разяснения по настоящите условия в срок до 3 седмици преди изтичането на срока за кандидатстване на следния електронен адрес: www.lagsk.eu. Въпросите следва да се адресират до Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54.

Разясненията се утвърждават от председателя на УС на МИГ или от оправомощено от него лице. Разясненията се дават по отношение на условията за кандидатстване, не съдържат

становище относно качеството на проектните предложения и са задължителни за всички кандидати. Когато въпросът е от компетентността на УО на ПРСР илиДФЗ, МИГ предварително изисква писмено разяснение по поставените въпроси. Разясненията се съобщават в 10-дневен срок от получаването на искането, но не по-късно от 2 седмици преди изтичането на срока за кандидатстване, посочен в обявата.

Условията за кандидатстване могат да бъдат изменяни единствено при спазване на условията на чл. 26, ал. 7 от ЗУСЕСИФ.

Допълнителна информация - за попълване в т.11 на Формуляра за кандидатстване:

Уникален регистрационен номер (УРН) на кандидата:

В раздел 11 на електронния формуляр за кандидатстване по процедурата в ИСУН2020, с цел набавяне на пълен набор от данни за издаване на уникален регистрационен номер (УРН) от Държавен фонд „Земеделие“, в съответното поле е необходимо да се попълни:

1/ Следната информация за издаване на уникален регистрационен номер:

ЕГН/ЛНЧ (Личен номер на чужденец); Документ за самоличност (№, дата на издаване, валидност); Данни за представляващия юридическо лице, вкл. ЕГН, пол и възраст за представляващия (когато е приложимо); Седалище и/или адрес по местоживееене (когато е приложимо); Адрес за кореспонденция; *ИЛИ*

2/ Да се въведе УРН (*в случай, че вече е издаден на кандидата*).

Задължително е попълването на информацията по една от двете точки.

Заявяване на точки по критериите за подбор:

В раздел 11 на електронния формуляр за кандидатстване по процедурата в ИСУН2020, кандидатът има възможност да попълни номер и наименование на съответния критерий за подбор, съгласно таблицата по точка 22.2. от условията за кандидатстване, и да посочи броя точки, които заявява за присъждане на проектното предложение. Заявеният брой точки трябва да бъде обоснован с посочване на мотиви и/или приложени документи, доказващи съответствието с критерия.

Попълването на тази информация не е задължително, но е препоръчително.

Хоризонтални политики:

Описва се съответствието на проектното предложение с хоризонталните политики, заложиени в Стратегията за ВОМР на Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54и описани в т.17 от Условията за кандидатстване.

Попълването на тази информация е задължително за кандидата.

Друга информация

Предоставена е възможност кандидатът да попълни информация, за която няма предвидено поле във Формуляра за кандидатстване, но той смята че е важна за пълнотата и/или за оценката на подаваното от него проектно предложение.

По преценка на кандидата. Не е задължително за попълване поле.

Декларация от кандидата

Пренася се текстът от условието.

Поле то е задължително за попълване.

28. Приложения към условията за кандидатстване:

28.1. Приложения „Документи за попълване”

Приложение № 1 – Таблица за допустимите инвестиции и дейности.

Приложение № 2 – Декларация данни НСИ.

Приложение № 3 – Декларация Приложение № 12 към чл.47, ал.2, т.2 от Наредба 22/2015г.

Приложение № 4 – Декларация Приложение № 6 към чл. 24, ал. 1, т. 8 на Наредба 22/2015г.

Приложение № 5 – Декларация за липса или наличие на двойно финансиране по проекта.

Приложение № 6 – Декларация за нередности.

Приложение № 7 а – Бизнес план по мярка 19.2 – образец във формат „doc”.

Приложение № 7 б – Таблици към бизнес плана - образец във формат „xls”.

Приложение № 8 а – Декларация по чл.3 и чл.4 от Закона за малките и средни предприятия.

Приложение № 8 б – Справка за обобщените параметри на предприятията, което подава декларация по чл.3 и чл. 4 от ЗМСП.

Приложение № 9 - Декларация за липса на изкуствено създадени условия и/или наличие на функционална несамостоятелност.

Приложение № 10 – Декларация за изчисление на минималния стандартен производствен обем (СПО) на стопанството към датата на подаване на заявлението за подпомагане.

Приложение № 11 – Декларация за минимални и държавни помощи.

Приложение №11а – Указания за попълване на декларация Приложение №11

Приложение № 12 – Декларация за наличието на суровини за периода на изпълнение на бизнес плана при производство на електроенергия от биомаса и/или при производство на биоенергия.

Приложение № 13 – Формуляр за мониторинг по подмярка 19.2. от ПРСР 2014-2020.

Приложение № 14 – Количествено-стойностна сметка.

Приложение № 15 – Справка за съществуващия и нает персонал.

Приложение № 16 – Запитване за оферта.

Приложение № 17 - Декларация за неприложимите документи.

Приложение № 18 - Декларация за свързаност.

28.2. Приложения „Документи за информация”

Приложение № 1 – Използвани съкращения и основни дефиниции/определения.

Приложение № 2 – Указания за попълване на формуляр за кандидатстване чрез ИСУН2020.

Приложение № 3 – Указания за попълване на Декларацията по чл. 3 и чл. 4 от ЗМСП.

Приложение № 4 – Таблица за изчисляване на икономическия размер (СПО) на земеделските стопанства – *използва се за попълване на Приложение № 10 по т. 28.1.*

Приложение № 5 – Инstrukция за попълване на Таблица за изчисляване на икономическия размер (СПО) на земеделските стопанства.

Приложение № 6 – Списък с наименованията на активите, дейностите и услугите, за които ДФ „Земеделие” има определени референтни разходи.

Приложение № 7– Списък по член 38 от Договора за функционирането на Европейския съюз и работни операции по първична преработка на памук – Приложение I към ДФЕС.

Приложение № 8– Таблица за оценка на административно съответствие и допустимост, с две приложения към нея:

Приложения № 8-а – Образец на Доклад/протокол от посещение на място;

Приложение № 8-б – Работен лист за оценка на бизнес плана.

Приложение № 9– Таблица за техническа и финансова оценка.

